

Recenzie – Reviews

K. PULKRAB, L. ŠIŠÁK, J. BARTUNĚK: Hodnocení efektivity v lesním hospodářství

Lesnická práce, s. r. o. – nakladatelství a vydavatelství, Kostelec nad Černými lesy, 2009, s. 130, ISBN 978-80-87154-12-0.

Ekonomická efektivnost, tedy poměr mezi výstupy z výroby a vstupy do ní, má v soustavě ukazatelů vývoje hospodaření ekonomických subjektů nezastupitelné místo. Tento ukazatel je použitelný pro ekonomické hodnocení všech výrobních aktivit, tedy i pro lesní výrobu a lesní hospodářství.

Divergence mezi klesající efektivity lesní výroby a rostoucími požadavky na plnění mimo-produkčních funkcí lesa (vč. narůstajících území se zvláštními režimy hospodaření – např. viz Natura 2000) – ke které dochází ve většině evropských zemí – motivuje hledání postupů, které umožní vytvořit v tomto směru přijatelnou rovnováhu. Význam ekonomické životaschopnosti trvale udržitelného obhospodařování lesů v Evropě dokládají i závěry ministerských konferencí o ochraně evropských lesů (např. Vídeň 2003), v neposlední řadě také nově přijatý Národní lesnický program ČR pro období do roku 2013. K naplňování těchto cílů může přispět i posuzovaná publikace Hodnocení efektivity v lesním hospodářství, která je určena lesnické praxi i studentům vysokých škol.

Význam času při posuzování efektivity lesní výroby je obsahem 1. kapitoly. Na praktických příkladech jsou zde popsány rozdíly ve vyjadřování faktoru času při hodnocení ekonomického vývoje. Zvýšená pozornost je věnována výběru úrokové míry při ekonomické analýze výsledků pěstební činnosti lesní výroby, což je závažný problém této úlohy, který ztěžuje rozhodování o alokaci kapítalu v podmínkách lesního hospodářství. Takové rozhodování je zvláště obtížné v nestabilním

ekonomickém prostředí, které vzniká v období depresí hospodářského vývoje.

Obsahem 2. kapitoly jsou statické metody hodnocení efektivity. Na příkladech z lesnické praxe je zde definována: hospodárnost, rentabilita a efektivnost dodatkových investic. Další část kapitoly je věnována grafickým metodám zjišťování ekonomické efektivity. Opět na praktických příkladech, v tomto případě většinou z těžební činnosti lesní výroby, je demonstrována použitelnost diagramu přelomu, diagramu syntézy a ziskového grafu.

Kapitola 3., která pojednává o dynamických metodách hodnocení efektivity, je vhodně rozdělena na dvě části; první je zaměřena na lesnické projekty bez vylišení vstupních nákladů a druhá na efektivnost investic. Jsou zde definovány: čistá současná hodnota, vnitřní výnosové procento a doba návratnosti. Dále jsou osvětleny vzájemné vztahy těchto ukazatelů na příkladech z lesnické praxe. Hodnocení ekonomické efektivity investic zahrnuje: popis hlavních metod, výběr investiční varianty, volbu pořadí investičních akcí a vliv inflace na efektivnost investic. Je třeba ocenit, že text kapitoly i zde ilustrují vhodně zvolené praktické příklady.

Po prvních třech kapitolách, které mají spíše úvodní charakter, následují kapitoly 4., 5., 6., jenž mají v textu publikace stěžejní postavení.

Obsahem 4. kapitoly jsou výsledky výzkumných aktivit učitelů a pracovníků Katedry ekonomiky a řízení lesního hospodářství Fakulty lesnické a dřevařské České zemědělské univerzity v Praze. V kapitole jsou popsány ekonomické parametry výroby dřeva na pni, založené na výsledcích lesnické typologie a na optimalizaci technologií pěstební a těžební činnosti. Výsledky kalkulací

nákladů a výnosů umožňují lesnímu hospodáři zvolit optimální obhospodařování lesa na základě ekonomických rozhodovacích kritérií.

Pojednání o polyfunkčním charakteru lesního hospodářství v České republice je náplní 5. kapitoly. Její text se soustřeďuje na stěžejní problematiku sladění produkčních, ekologických a sociálních funkcí lesů a na hodnocení efektivnosti víceúčelového lesního hospodářství; zejména řeší kombinaci produkčních a mimoprodukčních cílů a možnosti jejich optimalizace. Čtenáři se zde umožňují seznámení i s některými zahraničními postupy formulace cílů obhospodařování lesích celků.

Pro lesního hospodáře jsou zvláště významné poznatky shrnuté v kapitole 6., která je zaměřená na optimalizaci hospodářských rozhodnutí. Její obsah řeší problematiku efektivnosti: pěstebních opatření v lesních porostech, zalesňování nelesních půd, volbu doby obmýtní, holosečného a podrostního hospodářského způsobu, hnojení lesních půd, zakládání plantáží rychle rostoucích dřevin a obnovy lesa.

V 7. kapitole je pojednáno o poškozování lesa jako nezastupitelné součásti (složky) životního prostředí. V textu je vysvětlen pojem „optimum poškození životního prostředí“; kapitola dále obsahuje metodická východiska hodnocení ekonomických škod působených biotickými a abiotickými činiteli. Přínosem pro lesnickou praxi je rovněž optimalizace postupu zpracování kalamity a následné obnovy porosty.

Vhodným doplňkem obsahu publikace je popis metod úrokového počtu, používaných pro kalkulace nákladů a výnosů při hodnocení efektivnosti pěstební a těžební činnosti. Tyto informace a poznatky jsou uvedeny jako příloha.

Publikace, kterou dostává lesnická veřejnost k užívání je významným mezníkem na cestě poznávání ekonomiky lesního hospodářství. Otevírá nové obzory v odvětví prvovýroby, jehož výrobní cyklus je mimořádně dlouhý. Praktická aplikace poznatků ekonomické teorie je obtížnější než aplikace poznatků jiných vědeckých disciplín, protože ekonomické vědy mají méně konstant, jde v nich převážně o souvislosti, které jsou vždy relativní. Obtížnost aplikace ekonomické teorie je navíc zvýšena v případě, že jejím objektem jsou biologické procesy, které lze jen omezeně ovlivňovat.

Publikace byla vydána také díky sponzorům: Vojenské lesy a statky ČR, s. p., Sokolovská uhelná, a. s.

Václav KUPČÁK
Mendelova zemědělská
a lesnická univerzita v Brně
Ústav lesnické a dřevařské
ekonomiky a politiky
Lesnická a dřevařská fakulta
Zemědělská 3
CZ – 613 00 Brno
e-mail: kupcak@mendelu.cz